

Ellenőrző kérdések

Jogdogmatika

Tananyag: Szabó Miklós: *Ars iuris. A jogdogmatika alapjai*. Miskolc: Bíbor, 2005, 11-275. o.

1. *A „dogma” szó jelentése* (11-12. o.) Melyik igéből ered a „dogma”? Mi a „doxa”?
2. *A dogmatika a medicinában* (12-14. o.) Kik voltak a „dogmatikusok”? Milyen iskolák versengtek? Melyiknek volt tagja Hippokratész? Miért nehéz a „prognózis” felállítása? Mire lehet mégis alapítani? Miért van szükség tekintélyre az orvoslásban?
3. *A dogmatika a teológiában* (14-16. o.) Milyen alternatív megnevezései vannak a dogmának a teológiában? Miért kerülték sokáig a „dogma” szó használatát? Mióta használják? Mi itt a dogma mögötti tekintély forrása? A teológiai normák az „igazság”, vagy a „törvény” státuszára tartanak igényt?
4. *A dogmatika a jogtudományban* (16-18. o.) Mi a jogi dogmák tapasztalati alapja? Mi a formális igazságosság szerepe a jogdogmatika kialakulásában? Miben hasonlít és miben különbözik a jogdogmatika a medicina és a teológia dogmatikájától?
5. *A „vélekedés” mozzanata a dogmákban* (18-20. o.) Mi a tudás, s a vélekedés különbsége? Mi a tekhné elméleti és gyakorlati összetevője? Mi a tapasztalat és a vélekedés közötti kapcsolat? Mi az egyetértés és a vélekedés közötti kapcsolat?
6. *A „helyesség” mozzanata a dogmákban* (20-22. o.) Mi a dogmatikusok és a szkeptikusok tudással és tévedéssel kapcsolatos álláspontja közötti különbség? Mi az „érvényesség” és a „helyesség” közötti különbség? Mi a döntési elem a dogmatikában?
7. *A „tanítás” mozzanata a dogmákban* (23-24. o.) Hogyan teszünk szert a „helyesség” mércéjére? Mire való a „tan”? Mi a tételes jog és a jogtudomány viszonya? Mi az „institutio”?
8. *A „tekintély” mozzanata a dogmákban* (25-26. o.) Miért van szüksége tekintélyre a dogmatikának? Miből fakadhat a tekintély? Milyen tekintélyt nevezünk autoritásnak? Mi az „autoritas” és „auctoritas” különbsége? Mi a „de iure” és „de facto” tekintély különbsége? Mi a „gyakorlati” és „elméleti” tekintély különbsége? Mi a „személyes” és „intézményes” tekintély különbsége?
9. *A dogmatikus tudományok jellemző ismérveinek összefoglalása* (27. o.)
10. *A „lege artis” eljárás* (27-29. o.) Miért van szükség a „szakma szabályaira”? Mi a „communis opinio”? Mi a jogászi mesterség sajátossága a többihez képest? Mi a „természeti törvény” és az „emberi törvény” közötti különbség?
11. *A játék szabályai* (29-31. o.) Mi a játék szerepe az emberi kultúrában? Mi a játék lényege? Mi a „konstitutív szabály”? Mi a „regulatív szabály”? Mi a „stratégiai szabály”?
12. *A nyelv szabályai* (31-33. o.) Mi a strukturalista nyelvészeti iskola nézőpontjának sajátossága? Melyek egy nyelv szabályainak szintjei? Mi Wittgenstein szerepe a nyelvészetben? Szabálykövetés-e a nyelv használata? Mi a nyelvjáték?
13. *A jog szabályai* (33-34. o.) Mi a különbség a játék és a jog szabályai között? Miben közösek a jog és a nyelv szabályai? Miért nem lehetséges „ítélkező automata”?
14. *A jogdogmatika fogalmi körülhatárolása* (35-38. o.) Mire terjed ki a jogdogmatika tág fogalma? Mire terjed ki a jogdogmatika szűk fogalma? Mi a köztes fogalom? Mit jelent az, hogy a jogdogmatika „szövegeken végzett munkálat”? Mit jelent az, hogy a

- jogdogmatika „propozíciók rendszere”? Mi az a „propozíció”? Hogyan kap helyet az igazságosság a jogdogmatikában?
15. *A jogdogmatika funkciói* (38-41. o.) Mi a „funkció”? Melyek a jogdogmatika funkciói? Mit stabilizál a „stabilizáló funkció”? Hogyan fejleszthetők a fennálló tételek? Mi alól mentesítenek a dogmatikai tételek? Milyen technikai feladatot lát el a dogmatika? Miért van ennek didaktikai jelentősége? Mit kell ellenőrizni a dogmatikai tételeken? Mi a „Heuréka!” a dogmatikában?
  16. *A jogdogmatika helye a jogtudományok között* (41-45. o.) Van jogdogmatika? Önálló tudomány a jogdogmatika? Mi a jogdogmatika gyakorlati jelentősége? Mi a „jurisprudencia”? Jogtudomány a jogfilozófia? Azonosítható a jogdogmatika a jogi módszertannal? Mi a közös nevező a jogdogmatika és a jogtörténet között? Hol kapcsolódik össze a jogdogmatika és a jogösszehasonlítás? Mi a jogpolitika? Mi köze a jogdogmatikához?
  17. *A „nehéz eset” fogalma* (45-48. o.) Mi a különbség a tévedés és a véleményeltérés között? Mit példáz a R. v. Dudley and Stephens eset? Honnan ered az ezen esetet eldöntő végső érv? Mi a „casus normalis”? Mikor jelent meg a nehéz eset lehetősége? Milyen elméleti háttérrel értelmezhető az eset nehézsége? Mi a „non liquet” tilalma, s mi köze a nehéz esetekhez?
  18. *Az eset nehézségének természete* (48-52. o.) Mikor „könnyű” egy eset? Milyen jellegűek a nehézségek? Miért nehéz a tények és a normák megállapítása? Hogyan bújhatunk el a nehézségek elől? Lehetnek-e morális nehézségek egy eset megítélésakor? Lehetséges-e „könnyű eset”?
  19. *Az „egyetlen helyes válasz” doktrínájának lényege* (52-54. o.) Milyen világkép sugallja, hogy mindig van helyes válasz? Melyik tudásfajta körében lehetséges egyetlen helyes válasz? Milyen vitát zár le a jogerő intézménye? Mi készíti az egyetlen helyes válasz doktrínájának fenntartására? Mi köze van a „nehéz eset” és a „helyes válasz” tanának egymáshoz? Mi köze van a „helyes válasz” tanának a jog fogalmához?
  20. *Az „egyetlen helyes válasz” doktrínájával szemben lehetséges ellenvetések* (54-59. o.) Ki foglalja össze ezeket az ellenvetéseket? Milyen típusaik vannak? A logika melyik törvényét vitatja a „harmadik megoldás tétele”? Mi lehet a harmadik megoldás a p és $\sim p$ logikai alternatívája mellett? Milyen példa hozható az „átmenetek” tételére? Milyen változatai vannak az „átmenetek” tételének? Hogyan reagál a pozitivizmus az egyetlen helyes válasz hiányára? Miért nem ekvivalens $L(\sim p)$ és $\sim L(p)$? Mi egy állítás vitathatóságának viszonya az igazságához és a hamisságához? Miért ragaszkodik Dworkin a végsőig az egyetlen helyes válasz lehetőségéhez?
  21. *Az „egyetlen helyes válasz” mellett lehetséges érvek* (59-60. o.) Hogyan védi Dworkin az egyetlen helyes válasz lehetőségét? Mire való a „mögöttes jogelmélet”? Mire utal a „láncregény” metaforája? Mi a különbség az elméleti és gyakorlati nehézségek között?
  22. *Az „egyetlen helyes válasz” doktrínája körüli viták oka* (60-62. o.) Hogyan függ össze a hatalommegosztás tana a „helyes válasz” lehetőségével? Hogyan függ össze a jogbiztonság követelménye a „helyes válasz” lehetőségével? Hogyan függ össze a „helyes válasz” lehetősége a jogi okfejtés modelljével? Mi a különbség az „egyetlen helyes” és a „lehető leghelyesebb” válasz között? Mi a különbség az „objektivista” és a „szubjektivista” felfogás között? Mi a különbség az „monista” és a „pluralista” felfogás között? Mi a különbség a „kategorikus” és a „kontingens” állítások között?
  23. *A jogdogmatika kezdetei* (63-66. o.) Mi a matematika szerepe a jogi gondolkodás fejlődésében Rómában? Mi a „jogi konstrukció”? Kihez került a „nehéz eset” Rómában? Mi a „verba legis” és „sententia legis” különbsége? Mi volt az „aequitas” funkciója Rómában? Mi volt az „ars iuris” Cicero felfogásában? És Senecáéban?

24. *A voltaképpeni jogdogmatika kialakulása* (67-70. o.) Mi a „ratio scripta”? Hogyan viszonyult a római jog anyagához a középkori jogászat? Mi volt az „ars iuris” a glosszátorok és kommentátorok felfogásában? Hogyan módosították az „aequitas” fogalmát a középkorban? Hogyan tettek különbséget a „regula” és a „dogma” között? Mi az „usus modernus pandectarum”? Mi az „interpretatio doctrinalis”? Milyen tudományos eredményt közvetített a „rendszer” fogalma a reneszánszban? Milyen rendszer ez?
25. *Az exegetikus iskola* (70-71. o.) Mi eredetileg az „exegezis”? Mi az összekötő kapocs a jogi exegetikával? Hol és mikor virágzott ez az iskola? Miért?
26. *A pandektisztika* (71-72. o.) Mi a „pandektisztika”? Mi a köze az „usus modernus pandectarum-hoz”? Melyek az irányzatai? Hol és mikor virágzott ez az iskola? Miért?
27. *A történeti jogi iskola* (72-73. o.) Ki alapította ezt az iskolát, s ki legismertebb alakja? Milyen különbséget tesz az iskola a „törvényi tételek” és a „dogmatikai tételek” között? Minek fontosságára utal a „kézműves jogászok” metaforája? Miért kerül a „jogviszony” fogalma a középpontba? Mi a dogmatika feladata ezen iskola szerint?
28. *A fogalmi jogtudomány* (73-75. o.) Kik a legismertebb alakjai ezen iskolának? Mi az iskola viszonya a kodifikációhoz? Mi a „konstruktív fogalomképzés”? Milyen rendszert akart építeni az iskola a fogalmakból? Milyen váddal illették az iskolát?
29. *Az érdekkutató jogtudomány* (75-76. o.) Ki a fő képviselője? Miért fordul szembe a fogalmi jogtudománnyal? Milyen módszert ajánl az iskola a logikai módszer helyett? Milyen tartalommal tölti meg az iskola az „aequitas” fogalmát? Milyen veszélyt jelent az iskola a dogmatikára?
30. *Az értékelő jogtudomány* (76-77. o.) Mikor lépett színre ez az iskola? Melyik iskola örökösének tekinthető? Megnevez-e a jog által követendő értékeket az iskola? Mi hordozza a jogban irányadó értékeket?
31. *A jogdogmatika irányzatai napjainkban* (77-79. o.) Milyen múltra tekintenek vissza a mai irányzatok? Milyen fő törekvések körvonalazódnak? Mi az elméleti hátterük? Mely országokban szerveződnek napjaink irányzatai?
32. *Analitikai jogtudomány* (79-80. o.) Mire utal az „analitika” szó? Honnan ered az analitikai pozitívizmus? Kik a fő képviselői? Mi a közös pontja a jogdogmatikával?
33. *Jurimetria* (80-81. o.) Melyik ország jellegzetes irányzata ez? Mi a tudományos háttere? Mik a perspektívái? Mik a korlátai?
34. *Kritikai racionalizmus* (82. o.) Melyik országban lép színre? Milyen irányzatok különülnek el a kritikai racionalizmuson belül? Mit kritizál? Milyen jogtudományt akar?
35. *Funkcionális rendszerelmélet* (83-84. o.) Ki a fő képviselője? Honnan ered az irányzat? Mi a „rendszer” és a „funkció” kapcsolata? Mi a „funkcionális egyenértékűség”? mi az „autopoietikus rendszer”? Milyen rendszer a jog, s mi a funkciója?
36. *Hermeneutika* (84-85. o.) Ki volt Hermész? Mi a hermeneutika? Mikor lép színre a filozófiai hermeneutika? Kik a fő képviselői? Mi az „elő-megértés”? Mi a „hermeneutikai kör”?
37. *Új retorika* (85-86. o.) Honnan ered az elnevezés? Ki a fő képviselője? Melyik iskola szervezi? Miért pont „retorika”? Mi a retorika és az argumentáció viszonya? Mit tanít az iskola az „egyetlen helyes válaszról”?
38. *Dekonstruccionizmus* (86-88. o.) Mire utal a „dekonstrukció”? Melyik tudományban a legnépszerűbb? Kiknek a neve köthető ide? Mit lehet dekonstruálni a jogfelfogásban?
39. *A jogdogmatika eszköztára: a szöveg* (89-92. o.) Miért alapvető a „szöveg” minden dogmatika számára? Miért alapvető az írásbafoglalás a jog számára? Mit tesz lehetővé az írás? Ki volt Diké? Mi származik a nevéből? Mi a „ius positum”?
40. *A szövegszerűség szintjei a jogban* (93-95. o.) Mi minden szöveg leírásának következménye magára a szövegre? Milyen szövegek képezik a dogmatikai tudományok

alapját? Melyek az autoritatív szövegek fajtái? Mi a jogi szövegek specifikuma? Melyek a jogon belüli szövegrétegek?

41. *A jogdogmatika eszköztára: a fogalom* (95-98. o.) Mi a különbség a fogalom és a definíció között? Mi a definiálás klasszikus módja? Mi a „kopula”? Mi a „partitio”? Mi a „divisio”? Mi a különbség a „reál-definíciók” és „nominál-definíciók” között? Melyek a nominál-definíciók fajtái? Melyek a fogalmak fő típusai?
42. *A fogalmak a jogban* (99-104. o.) Mi a „regula-iurisprudencia”? Melyek a „regula” szó jelentésváltozásai Rómában? A regula definíció, vagy szabály? Mi a „quid-est” meghatározás? Mi a partitio és divisio szerepe a jogi fogalomképzésben? Mennyire kívánatosak a „tiszta fogalmak”? Szükség van homályos fogalmakra? Melyek a homályos fogalmak fajtái? Mik a „meggyőző fogalmak”? Mi a „típus”? Mi a „normatív reáltípus”?
43. *A jogdogmatika eszköztára: a rendszer* (104-107. o.) Miért a geometria kínálja a rendszerképzés alaptípusát? Mik a joganyag rendszerezésének kezdeti kísérletei? Miben áll Gaius jelentősége a jogi rendszerképzésben? Mi az „axiológiai rendszer”? Mi az „axiomatikus rendszer”? Milyen rendszeren alapul a prudentia, s milyenen a scientia?
44. *A jog rendszerszerűsége* (108-112. o.) Mi volt a jogi rendszerképzés ideája? Miért bizonytalanodhat el a jog/nem-jog határa? Mi a „szabadságjog” szabályozási tárgya? Mi a „jogmentes tér”? Normatív jellegű a jogmentes tér? Mi a joghézag? Melyek a joghézagok fajtái? Lehetséges elvileg a joghézagok kiküszöbölése?
45. *A jogdogmatika eszköztára: a módszer* (112-116. o.) Miért „formális” a jogi módszer? Mi volt a glosszátorok és kommentátorok módszere? Milyen értelemben „szövegmódszer” a jogi módszer? Milyen séma szerint alakít át és vált ki eseményeket a szövegek egymásba való átfordítása?
46. *Az állítások megalapozásának módjai* (117. o.) Milyen skálára rendezhető a következtetés, az igazolás és az érvelés? Miben különböznek?
47. *A deduktív következtetés* (117-120. o.) Melyik tudomány foglalkozik a következtetésekkel? Mi a bizonyítás? Mi a dedukció alapsémája? Lehet-e új ismeretekhez jutni dedukció útján? Mikor igaz a dedukció konklúziója? Mi az analitika? Mi a dialektika? Mi a „deduktivizmus”? Mivel kritizálható a deduktivizmus? Mi az „enthüméma”? Mi a „szoritesz”?
48. *Az induktív következtetés* (120-123. o.) Mi az indukció alapsémája? Eredményezhet-e bizonyossági következtetést az indukció? Mi a valószínűségi következtetés? Lehet-e új ismeretekhez jutni indukció útján? Mi a „plauzibilis következtetés”? Mi az „induktivizmus”? Mi az indukció köznyelvi megfelelője?
49. *Nem-deduktív és nem-induktív következtetések* (123-125. o.) A „ductio” milyen fajtái ismeretesek? Mi az analógiás következtetés alapsémája? Mi az analógia köznyelvi megfelelője? Mitől függ az analógiás következtetés ereje? Mi a dedukció, az indukció és az analógia jelentősége a joggyakorlat számára?
50. *Az igazolás* (125-131. o.) Mi az igazolás tág és szűk értelemben? Milyen kihívásokra adott válasz az igazolás? Mi a viszony a dedukció és az igazolás között? Hogyan szolgál a szabály igazolásként? Mi a viszony az igazolás és az „egyetlen helyes válasz” doktrínája között? Mi a „legalizmus”? Mi a viszony az igazolás és az igazságosság között? Mi a „belső” és a „külső” igazolás? Milyen módszerei vannak a jogi döntések igazolásának?
51. *Az érvelés mibenléte* (131-133. o.) Mi a viszony az érvelés és a következtetés között? Mi a viszony az érvelés és a retorika között? Mi a „logica magna”? Mi a „hallgatóság”? Milyen fajtái vannak a hallgatóságnak?
52. *Az érvelés felépítése* (133-135. o.) Mi az érvelés kiindulópontja? Milyen kiindulópontok ismeretesek? Hogyan szolgálhat a „valóság” az érvelés kiindulópontjául? Hogyan

- szolgálhat a „kívánatos dolog” az érvelés kiindulópontjául? Mi a „közhely”? Mi a különbség az „argumentum ad hominem” és az „argumentum ad rem” között? Mi a különbség az „argumentum ad hominem”, az „argumentum ad humanitatem” és az „argumentum ad personam” között? Mi az érvelés végpontja?
53. *Az argumentáció általános sémája* (136-137. o.) Milyen elemekből épül fel minden érv? Mi az igazolás szerepe az érvelésben? Mi az érv modifikálása? Tudna egy tetszőleges érvet sematizálni (pl. arra, hogy érdemes tanulni)?
54. *Az argumentáció technikái* (137-140. o.) Melyek az argumentáció fő irányai? Mire való az asszociációs technikák? Melyek az asszociációs technikák fő fajtái? Mire való a disszociációs technikák? Mi a disszociáció alapsémája?
55. *Az argumentáció hibái* (140-142. o.) Mikor „téves” egy érvelés? Mikor „irreleváns” egy érvelés? Melyek az irreleváns érvek fő típusai?
56. *A norma megállapítása* (150-154. o.) Miért kell a normát „megállapítani”? Mi a „norma-formula”? Mi a különbség a „mondatpéldány” és a „mondattípus” között? Mi a „norma-propozíció”? Mi a viszony a „norma-propozíció” és az „értelmező proposíció” között? Mi a „Sollsatz”? Melyek a jogdogmatikai proposíciók? Mi a különbség a „jogilag releváns fogalmak” és a „valódi jogi fogalmak” között?
57. *A norma tételezése* (154-157. o.) Miért „ius voluntarium” a tételes jog? Mi a jogdogmatika szerepe a jogalkotásban? Mi a jogalkotás szerepe a jogdogmatikában? Miért viszonylagos a jogalkotás és jogalkalmazás elkülönülése? Van-e „jog” a tételes jogon kívül? Melyek a jog nem tételezett összetevői?
58. *Norma – szabály – elv* (158-161. o.) Mi a „norma” szó eredeti jelentése? Mi a különbség a „leíró” és az „előíró” értelemben vett szabály között? Mit jelent a szabály mint „függvény”? Mi a különbség a „normasértő”, „szabályvétő” és „szabálysértő” aktusok között? Mik az „elvek”? Mi a szabályok és az elvek közötti különbség Dworkin szerint? Részai a jognak az elvek?
59. *Az esetnorma* (161-164. o.) Mi az „eset”? Mi az „esetnorma”? Hogyan lehet eljutni az általános normától az esetnormáig? Mikor esik egybe az általános norma és az esetnorma? Milyen igazságossági elvet érvényesít az esetnorma? Hogyan?
60. *Az értelmezés a jogban* (167-170. o.) Mi az „értelmező proposíció”? Mikor van szükség „értelmezésre”? Mi a hermeneutika, az interpretáció és az exegézis kapcsolata? Milyen különböző értelemben használható az „értelmezés” kifejezés? A jogi értelmezés ezek közül melyikhez kötődik? Mi a különbség a „derivatív” és a „klarifikatív” értelmezés között? Mit jelent az, hogy „Interpretatio cessat in claris”?
61. *Irodalmi és jogi értelmezés* (170-173. o.) Mi a közös az irodalmi és a jogi értelmezésben? Az értelmezés milyen típusait különbözteti meg Dworkin? Mi az elméleti és a gyakorlati mozzanat az értelmezésben? Mi a „verba–sententia” különbsége? Melyek a jogi értelmezés előfeltevései? Miért elkerülhetetlen a jogi szövegek értelmezése?
62. *A jogi értelmezés eszközei* (174-180. o.) Mi volt az értelmezés meghatározó módszere a klasszikus római jogban? És a császárkorban? Milyen módszerrel éltek a glosszátorok és kommentátorok? Ki kanonizálta az értelmezés modern módszereit? Mi a „funkcionális értelmezés”? Mi a „szubjektív” és „objektív” értelmezés? Mi a „duplex interpretatio”? Mit jelent a „teleológiai értelmezés” ma? Mire támaszkodhat az értelmező proposíciók igazolása? Mi lehet az értelmezés szerepe a norma konkretizálásában?
63. *Az analógia* (181-188. o.) Mi az „analógia” szó eredete? Melyek voltak a típusai? Mikor került be az analógia a jogba? Mikor vált le az analógia a hasonlóságon alapuló argumentumról? Hogyan különböztethető meg az analógia az argumentum a contrario-tól? Melyek a jogi analógia alaptípusai? Melyik analógiában jutnak szerephez az elvek? Mi a különbség a kiterjesztő értelmezés és az analógia között? Mi okozta az ana-

lógias módszer alkalmazásának hanyatlását? Miért vannak nehézségei a klasszikus logikának az analógia kezelésével? Mi a kapcsolat az analógia és a jogelv között? Mi a kapcsolat az analógia és a precedens között?

64. *A jogalkalmazás modelljei* (189-192. o.) Mi a jogalkalmazás lényege? Mi a „voluntas” és „ratio” különbsége? Milyen a jogi racionalitás jellege? Milyen kiindulópontjai lehetnek a jogalkalmazói döntésnek? Mi a jogalkalmazás deduktív és induktív modelljének lényege? Melyek a jogalkalmazás modelljei Fikentscher szerint?
65. *A szubszumpció-tan mint a jogalkalmazás modellje* (192-195. o.) Mi a „szubszumpció”? A deduktív vagy az induktív modellhez sorolható-e a szubszumpció-tan? Milyen „ugrások” történnek a jogalkalmazás során? Mi a deduktív racionalitás alternatívája? Mi az „L”, a „D” és az „S”-racionalitás? Mi szükség van diskurzusra és konszenzusra a racionalitáshoz?
66. *A kiegyenlítés-tan mint a jogalkalmazás modellje* (195-198. o.) Mi a tan filozófiai háttere? Mi az, amit ki kell egyenlíteni? Melyek a kiegyenlítés-tan változatai? Mi a konkretizálás-tan lényege? Mi az analógia-tan lényege?
67. *A döntés-norma-nélkül-tan mint a jogalkalmazás modellje* (198-200. o.) Mi a tan viszonya a logikai következtetéshez? Mire támaszkodik a döntés e tan szerint? Ki a „jó bíró” e tan szerint?
68. *A jogi argumentumok* (200-202. o.) Mitől „jogi” egy érvelés? Mire irányul a jogi argumentáció? Mi a különbség az argumentáció és a demonstráció között? Mi a jogi argumentumok racionalitásának biztosítója? Mi a „topika”? Melyek a jogi argumentumok csoportjai?
69. *Autoritatív jogi argumentumok* (202-205. o.) Milyen autoritásra lehet érvet alapozni? Azonos ez a kényszer alkalmazásának lehetőségével? Mi a különbség az „argumentum per auctoritatem” és „argumentum ab auctoritate” között? Melyikhez sorolhatók a Legfelsőbb Bíróság jogegységi határozatai? Melyikhez sorolható az „ítélkezési gyakorlat”? Miért formális az „argumentum per auctoritatem”?
70. *Kvázi logikai jogi argumentumok* (205-210. o.) Mi a különbség a kvázi logikai argumentumok és az autoritatív argumentumok megalapozása között? Melyek a kvázi logikai jogi argumentumok típusai? Melyik az alaptípusa? Mi a hasonlóságra hivatkozó érv alapja? Mi az „argumentum per analogiam” specifikuma a hasonlósági érvhez képest? Melyek az „argumenta a fortiori” fajtái? Mi az „argumentum a contrario” logikai sémája? Mi az „argumentum e silentio”? Mi az „argumentum ad absurdum” alapszerkezete?
71. *Szubsztantív jogi argumentumok* (210-212. o.) Mire utal itt a „szubsztantív” szó? Milyen „célra” hivatkozhat az „argumentum ad finem”? Hogyan viszonyul ezen érv az értelmező proпозиciókhoz? Mi az „argumentum per consequentiam” lényege? Milyen következményekről lehet itt szó? Mi az „argumentum per coherentiam” alapja?
72. *Igazságelméletek* (216-221. o.) Melyek az igazságelméletek változatai? Miért „naiv” a megfelelési elmélet? Miért nem tükrözhető a valóság maradéktalanul? Milyen összefüggésre utal a koherencia-elmélet? Kinek a konszenzusára utal a konszenzus-elmélet? Melyek a konszenzus-elmélet változatai? Mire támaszkodik az igazság pragmatikus elmélete? Mire támaszkodik a racionális elfogadhatóság elmélete? Mik a „természetes fajták”? Mire támaszkodik a racionális diskurzus elmélete? Alkalmazható az „igazság” fogalma a normákra?
73. *A valóság és a jog* (222-229. o.) Mi a gond az „objektív” valósággal? Hogyan alakítja a megismerés a valóságot? Mit jelent a „valóság társadalmi konstrukciója”? Mit jelent a „valóság nyelvi konstrukciója”? Mi a „narratív paradigma”? Mit jelent a „valóság jogi konstrukciója”? Mik az „intézmények”? Mitől függ, hogy vannak-e „boszorkányok”?

74. *A valószerűség* (229-232. o.) Mit jelent a „verisimilitudo” szó? Miért léphet a valószerűség a valóság helyére? Mi a retorika és a poétika kapcsolata? Melyek a „joglászat” esetei? Mik a „joglászat” előnyben részesítésének indokai?
75. *A valószínűség* (232-236. o.) Honnan ered a valószínűségszámítás? Mi a valószínűség Pascal-féle modellje? Mi a valószínűség Bacon-féle modellje? Miért induktív következtetés a valószínűségi kalkulus? Mit jelent a „narratív valószínűség”? Mit példáz a R. v. Smith eset? Mit jelent a valószínűség a jogi eljárásokban?
76. *A tény fogalma* (237-240. o.) Mik a világ elemi összetevői? Mi a különbség a „dolog” és a „tény” között? Mi a különbség a „tulajdonság” és a „reláció” között? Mi a kapcsolat a „tény” és a „tényállítás” között? Mi a „tények csapdája”? Mit jelent az, hogy a tények konstrukciók?
77. *A tények a jogban* (240-243. o.) Mi a „nyers tény”? Mi az „intézményes tény”? Mi a „releváns tény”? Mi az „érdemi tény”? Mi a ténnyé válás retorikai aspektusa? Mi a „tényállítás”? Mi a „ténykérdés”? Melyek az eset tényeinek típusai?
78. *A fikció* (243-247. o.) Mi a „fikció”? Mi a fikció köznapi megfelelője? Mi az összefüggés a fikció és az analógia között? Milyen gondolati „segédeszköz” a fikció? Melyek a fikció általános jegyei Vaihinger szerint? Mi a fikció jogtechnikai értelemben? Mire való a fikció? Milyen fajtái vannak a fikciónak?
79. *A vélelem* (247-250. o.) Mi a logikai különbség a fikció és a vélelem között? Milyen fajtái vannak a vélelemnek? Melyikük áll közel a fikcióhoz? Mi a vélelem anyagi jogi elmélete? Mi a vélelem eljárási jogi elmélete? Megdől-e a fikció, ha bebizonyosodik a valótlansága? És a vélelem? Miért? Melyek a fikció és a vélelem közös funkciói? Melyek a hátrányaik?
80. *Tény és típus* (250-252. o.) Mi a különbség a „valóságos” és a „tipikus” között? Milyen értelemben konstruált a „tipikus”? Mi a típus mint jogi konstrukció? Mi az „ideáltípus”? Mi a „reáltípus”? Mi a normatív típus?
81. *Ténybeli következtetés* (253-256. o.) Mi a bizonyítás? Mi a „bizonyító tény” és az „elsődleges tény” különbsége? Mi a különbség a „valószínűség” és a „valószínűsítés” között? Mi a párhuzam a történész és a jogász valóságfeltáró tevékenységében? Mi az igazság „procedurális elmélete”?
82. *A bizonyítás* (256-259. o.) Mi a bizonyítás? Mi a tények megállapításának alapja? Mi a „bizonyosság” forrása? Melyek a bizonyításelméletünk jegyei? Hogyan függenek a ténykérdések a jogkérdésektől? Milyen szerepet játszhat a bíró a tényállítás megállapításában? Mi a „meggyőződés”? Milyen fokozatai vannak?
83. *Az esküdtzéki eljárás specifikumai* (259-261. o.) Miben különbözik az esküdtzéki eljárás a társasbíráskodástól? Kik kritizálták az esküdtzéki eljárást? Miért? Mi az esküdtzéki eljárás modellje?
84. *Ténybeli argumentumok* (261-263. o.) Hol történt meg a ténybeli argumentumok rendszerezése először? Mi a ténybeli argumentumok legátfogóbb felosztása? Mi az „argumenta a persona”? Milyen példák hozhatók rájuk? Mi az „argumenta a re”? Milyen példák hozhatók rájuk? Mi a ténybeli argumentumok itt használt felosztása?
85. *Autoritativ ténybeli argumentumok* (263-266. o.) Mi a különbség az autoritativ jogi és ténybeli argumentumok között? Mi a „normatív objektivitás”? Milyen esetei vannak? Mikor szolgál autoritativ ténybeli argumentumként a fikció és a vélelem? Mi a köztudomás? Mi a hivatalos tudomás? Mire adnak ezek felhatalmazást? Mi a „res iudicata”? Miért van rá szükség? Mi az alaki jogerő? Mi az anyagi jogerő? Mi a „ne ultra petita”?
86. *Kvazi logikai ténybeli argumentumok* (266-269. o.) Mi ezen érvek közös alapja? Melyek a típusai? Milyen példái vannak a hasonlóságon alapuló érveknek? Mi az „analogia facti”? Milyen példái vannak a megkülönböztetésen alapuló érveknek? Mi az „art of distinguishing”? Milyen példái vannak a jelölésen alapuló érveknek?

87. *Szubsztantív ténybeli argumentumok* (269-272. o.) Mire támaszkodnak ezek? Melyek a típusai? Milyen példái vannak az okozatiságon alapuló érveknek? Mi a „natura rerum”? Mikor éledt fel ez az érvtípus? Miért? Hogyan kapcsolódik az igazságosság-hoz? Milyen összefüggésekre támaszkodnak a koherenciára hivatkozó ténybeli érvek? Mi között közvetítenek a történet-sémák?
88. *Tények és értékek* (272-275. o.) Melyik elméleti irányzat vetette fel ismét a tények és értékek kapcsolatát? Miért van szükség értékekre a tények kezeléséhez? Mi az értékek szerepe a jogalkotásban? És a jogalkalmazásban? Mi az egyéni értékpreferenciák érvényesülésének korlátja? Mi a „gyenge” és az „erős” diszkréció? Miért értékfüggő az igazság megállapítása?

(Jogelméleti és Jogszociológiai Tanszék)